2a JARO AŬGUSTO 1910 10a NUMERO (22)

BELGA ESPERANTISTO

MONATA REVUO

Oficiala organo de la Belga Ligo Esperantista

redaktata de **VAN DER BIEST-ANDELHOF**, direktoro ;
LÉON CHAMPY, FRANS SCHOOFS kaj
OSCAR VAN SCHOOR.

Belga Esperantisto malfermas specialan rubrikon pri la **Sepa internacia esperantista kongreso**, okazonta en **Antverpeno**, de la 20a ĝis la 27a de aŭgusto 1911.

La organiza komitato de la kongreso, kiu alprenis la nomon **La Sepo por la Sepa**, estas kunmetita jene :

S-roj

Van der Biest-Andelhof, prezidanto de la Belga Ligo Esperantista, prezidanto ;

Oscar Van Schoor, farmaciisto, vicprezidanto ;

D-ro W. Van der Biest, okulisto, sekretario-kasisto, (Adreso : 70, Minderbroedersrui, Antwerpen — Canal des Récollets, Anvers) ;

F-ino **Maria Posenaer** ;

S-roj

Leŭtenanto **Fr. Dupont** ;

Louis Ritschie, ĉefoficisto de la Publika Instruado ;

Fr. Schoofs, komerca oficisto.

La **Sepo** jam tre ageme laboradas. Ĝi akiris la certigon de la morala kaj financa apogo de la Urbestraro kaj de la kunhelpo de « **Anvers-Réclame** ». Interkonsente kun tiu organismo ĝi presigis kaj disdonas 10000 tre elegantajn, bele ilustritajn 32paĝajn broŝurojn pri Antverpeno kaj la kongreso, el kiuj 2000 estas senditaj al Washington. La aliaj estos disdonataj kaj dissendataj plej efike Okaze de la Washington'a kongreso S-ro Gabriel Chavet faros paroladon kun lumbildoj pri la Skeldurbo.

Ankaŭ estas eldonitaj 100.000 ekzempleroj de artplene gravuritaj reklammarkoj, vendataj en kovertoj de 100 ekzempleroj, po 1 franko. Jen bonega reklamilo, kiujn ĉiuj samideanoj deziros aĉeti.

Inter la organizotaj festoj estos citinda la prezentado de la famkonata teatraĵo *Kaatje*, originale franclinge verkita de Paul Spaak, esperantigita de D-ro W. Van der Biest, kaj ludota de artistoj de la Reĝa Flandra Teatro. La komedio estas presata kaj baldaŭ aperos.

Ĉar de nun **La Sepo** havas gravajn elspezojn pro la unua organizado, korespondaĵoj kaj presaĵoj, ĝi estos tre dankema al tiuj samideanoj, kiuj de nun mendos kaj pagos sian kongresan karton (Fr. 12.50 = Sm. 5.-). Sin turni al la sekretario-kasisto.

La Sepo esperas ke la **Sepa** estos multnombre ĉeestata, kaj nenion preterlasos por ke la kongreso estu inda je la ses antaŭaj kaj je la konata gastameco de la artama Antverpeno.

ESPERANTO

EN

La Mondkongreso de la Internaciaj Asocioj

Bruselo, 9-11 Majo 1910

Je la dua tago de la Mondkongreso de la Internaciaj Asocioj, la 3an de Majo, sub la punkto 6 de la tagordo de la kongreso, estas traktita la demando pri enkonduko de internacia helplingvo.

Laŭ la raportoj prezentitaj de la Organiza Komitato, la Kongreso troviĝis koncerne ĉitiun demandon antaŭ du grupoj, unuflanke la grupo, kiu proponas la francan lingvon kaj aliflanke la grupoj, kiuj proponas la enkondukon de artefaritaj sistemoj.

La diskutado okazinta en la sekcio, kiu havis la specialan taskon studi ĉi tiun punkton, instigis unue al klarigo pri la demando, ĉu komuna lingvo estas utila ĉe internaciaj kongresoj aŭ ĉu estus preferinde konservi la nunan sistemon, kiu postulas la uzadon de granda nombro da lingvoj kaj la funkcion de tradukistoj, aŭ plie ĉu oni simple devus alpreni la tri ĉefajn lingvojn : francan, germanan kaj anglan.

La rimarkoj, kiujn oni faris, kondukis al la ideo pri enkonduko de unu sola lingvo, kaj oni tiel troviĝis antaŭ la demando, ĉu estus necese elekti nacian lingvon (francan aŭ anglan) aŭ artefaritan lingvon neŭtralan.

Pro la protestoj kiujn faris la reprezentantoj de la ne-elektitaj lingvoj, la diskutado montris ke la unue nomita solvo estas praktike neefektivigebla.

El ĉi tio rezultas, ke la ĝenerala impreso estis absolute favora al la enkonduko de artefarita lingvo neŭtrala, kaj tio

estas precipe klarigita en la parolado de S-ro Lecointe, direktoro de la observatorio de Bruselo, kiu finis la kunsidon.

* * *

Estas do fakto ke la Mondkongreso de la Internaciaj Asocioj, kiu kunvenigis la ĉefajn aŭ rajtigitajn reprezentantojn de la grandaj internaciaj organismoj de scienco, tekniko kaj juro, enskribis la demandon pri Internacia Lingvo en sian konstantan programon kaj tagordon flanke de la sube cititaj gravaj demandoj :

1. La kunago inter la internaciaj asocioj.

2. La jura administrado de la internaciaj asocioj (laŭ leĝa rekonado, civiljura personigo k. c.).

3. La internaciaj unuo-sistemoj en la sciencoj kaj la teknikaj servoj, unuecigo kaj kunordigado de la sistemoj, la metra sistemo, la sistemo de C. G. S. (centimetroj, gramoj, sekundoj) la tipoj kaj la definitiva fiksado (*standardisation*).

4. La tipoj de la internaciaj organismoj (kompara esploro, utileco kaj neutileco de la ekzistantaj sistemoj).

5. La internacia asocio kaj la organizo de la bibliografio kaj dokumentado.

6. La scienca terminaro kaj internaciaj esprimoj (sistema terminaro de la sciencoj, signaloj, internacia lingvo, sciencaj tradukoj).

Kaj ĉi tiun fakton, kune kun la fakto, ke la lingva demando longe estas diskutita en la kunsido de du kunigitaj sekcioj de la Mondkongreso, ni povas konsideri kiel gravan antaŭenpaŝon por la efektivigo de nia idealo.

Kion do ni devas fari, ni Esperantistoj ? Nur tion, kio estas milfoje repetita : labori, propagandi kaj antaŭ ĉio samcentrigi niajn klopodojn en tiu punkto, kiu estas la vera fokuso de nia konstanta progresado : la nacia propagando, kaj la internacia kunlaborado por Esperanto. Samgrade kiel ni progresigas la nacian propagandon, ni progresigas la internacian kunlaboron kaj reciproke, kaj agante tiamaniere, ni laŭ la plej efika maniero kunagos por kunordigi niajn laborojn, ĝeneralajn kaj specialajn, kun la laboroj de la Mondkongreso, tiaj kiaj ili estas skizitaj en la programo de la kongreso kaj poste fikse starigitaj en la kongreso mem. Kaj en la sama momento kiam ni per nia laboro kaj propagando plene estos samcentrigintaj niajn klopodojn en la grandioza Monda Movado, al kiu la Mondkongreso de la Internaciaj Asocioj estas la solida fundamento, — en tiu momento nia lingvo Esperanto enpenetros tra la miloj da kanaloj, kiuj interplektiĝante en la ĉelaro de la internacia organismo, provizas kaj nutras la internacian vivon ĉiarilate.

Do, samideanoj, laboru por nia lingvo ĉie en la mondo kaj flankelasu ĉiun klopodon, kiu ne rekte povas progresigi Esperanton nacie kaj internacie. FR. DE SKEEL-GIÖRLING.

La Esperantista movado en Bruselo

Estas certe ke la belega internacia ekspozicio en Bruselo prezentis belan okazon al nia lingvo por montri ĝian utilecon kaj vivforton al la kosmopolita vizitantaro. Niaj agemaj Bruselaj gesamideanoj neniun okazon flanklasis por utiligi la Mondfoiron al nia movado, ĉu helpante la multnombrajn esperantistojn, alvenantajn el multaj diversaj landoj, ĉu konigante Esperanton al la neesperantistoj. Oni ricevis el Parizo 12.000 ekzemplerojn de la bonega lernlibreto nomata « la ruĝa broŝuro », multajn milojn de « Esperanto sur unu folio », 900 ekz. de la bela libreto « l'Esperanto et la langue internationale ». Tiuj lastaj estas donaco de niaj anglaj amikoj.

Oni disdonis ĉiujn ĉi propagandilojn senpage. Plie, por certigi la efikecon de tiu disdono, oni klopodis por ekkoni la nomon kaj la adreson de la akceptintoj. Tiamaniere formiĝas grade kompleta adresaro de personoj, kiuj, almenaŭ ŝajne, interesas sin pri Esperanto.

* * *

En la julia numero de B. E. estas cititaj la paroladoj pri Esperanto, okazintaj en la festhalo de la Ekspozicio. Nia movado ŝuldas grandan dankon al la sindonaj oratoroj, kiuj bonvolis dediĉi sian talenton, sian elokventecon, por propagandi nian karan lingvon al la vizitantoj de la Ekspozicio. Raportoj pri la paroladoj aperis en diversaj ĵurnaloj ; la plej bonajn enhavas la « Revue des congrès et conférences », kiu publikigas esperantan tekston flanke de la franca.

* * *

Eĉ niaj kontraŭuloj nevolonte helpas nian movadon. Efektive, en la Brusela ĵurnalo « Le Soir » aperis antaŭ nelonge artikolo favoranta unu el la multaj plagiatoj de Esperanto La aŭtoro citis inter la anoj de « Ido » la eminentan rektoron de la Dijon'a Universitato, S-ron E. Boirac, prezidanton de la Lingva Komitato kaj de la esperantista Akademio. Tio donis al S-ro Boirac la okazon skribi al « Le Soir » la jenan leteron :

Dijon, 17 juillet 1910.

Monsieur,

(1) On me communique le numéro du *Soir* du 13 juillet 1910, où mon nom est cité parmi ceux des savants qui ont, dit-on, « prôné » l'ido.

L'auteur de l'article est bien mal informé, ou sa bonne foi a été étrangement surprise. En tous cas, je proteste hautement contre cette assertion. Non seulement je n'ai jamais prôné l'ido, mais je l'ai toujours considéré et je le considère encore plus que jamais comme *une plate contrefaçon* de l'esperanto. Si j'ai été mêlé, bien malgré moi, à la *triste affaire* de la Délégation, je peux me rendre ce témoignage que je n'ai jamais été dupe ni *complice* de cette extraordinaire mystification, d'ailleurs très habilement, pour ne pas dire très perfidement, machinée dans le but de ravir au docteur Zamenhof la gloire d'avoir doté l'humanité de la langue internationale de l'avenir.

Je compte, monsieur, sur votre loyauté, pour vouloir bien publier en bonne place ma rectification dans votre plus prochain numéro et vous en remercie d'avance.

(s.) E. BOIRAC,
recteur de l'Université de Dijon, président du Comité Linguistique Espérantiste.

* * *

Esperanto partoprenis en la kongreso de la perioda gazetistaro.

Inter la raportoj prezentitaj troviĝas : *a)* Raporto pri la esperantista gazetaro : S-roj *Carlo Bourlet* kaj *Fr. de Skeel-Giörling*, delegitoj de la Centra Oficejo en Parizo ; *b)* Raporto pri la universala militista gazetaro (en franca kaj esperanta lingvoj) : S-ro *Paul Coquemare* (Angoulème) ; *c)* Raporto pri la skandinava perioda gazetaro : S-ro *Fr. de Skeel-Giörling* (Kopenhago).

Nia klera kaj fervora amiko Carlo Bourlet organizis plej sukcesintan kunvenon, en kiu partoprenis i. a. diversaj ĵurnalistoj kaj personoj ne esperantistaj. S-ro Lafontaine, senatano, malfermis la kunsidon per parolado en Esperanto. Poste S-ro Carlo Bourlet, franclingve, skizis historion pri la esperantista gazetistaro ; li pruvis ke Esperanto estas efektive vivanta lingvo, kies progresado devas havi kiel fundamenton la unuecon. Nur la natura evolucio, kontrolota de la Lingva komitato kaj la esperantista Akademio, povas ĝin plibonigi laŭbezone.

Laŭtaj aplaŭdoj salutis la paroladon de S-ro Bourlet, kiu estis sekvata de diskutado pri la dezirindaj rilatoj inter Esperanto kaj la gazetistaro. Partoprenis en ĝi diverslandaj samideanoj : Hispano, Ruso, Anglo, Germano, Belgo, Holandano, Franco, Bohemo. Tiu turniro de elokventeco ege impresigis la kunsidantaron.

Post kiam S-ro Van der Biest-Andelhof, prezidanto de la B. L. E., estis vokinta la atenton de la ĉeestantoj sur la VIIan esperantistan kongreson, okazontan en Antverpeno dum 1911 (20an-27an de aŭg.), komenciĝis koncerteto kun kantoj, deklamaĵoj kaj bela teatraĵeto, kiu rikoltis grandan sukceson.

A. RICHARDSON.

(1) **Traduko.** Oni komunikas al mi la numeron de *Le Soir*, de la 13a de julio 1910, kie mia nomo estas citata inter tiuj el la scienculoj, kiuj « laŭdigis » Ido'n.
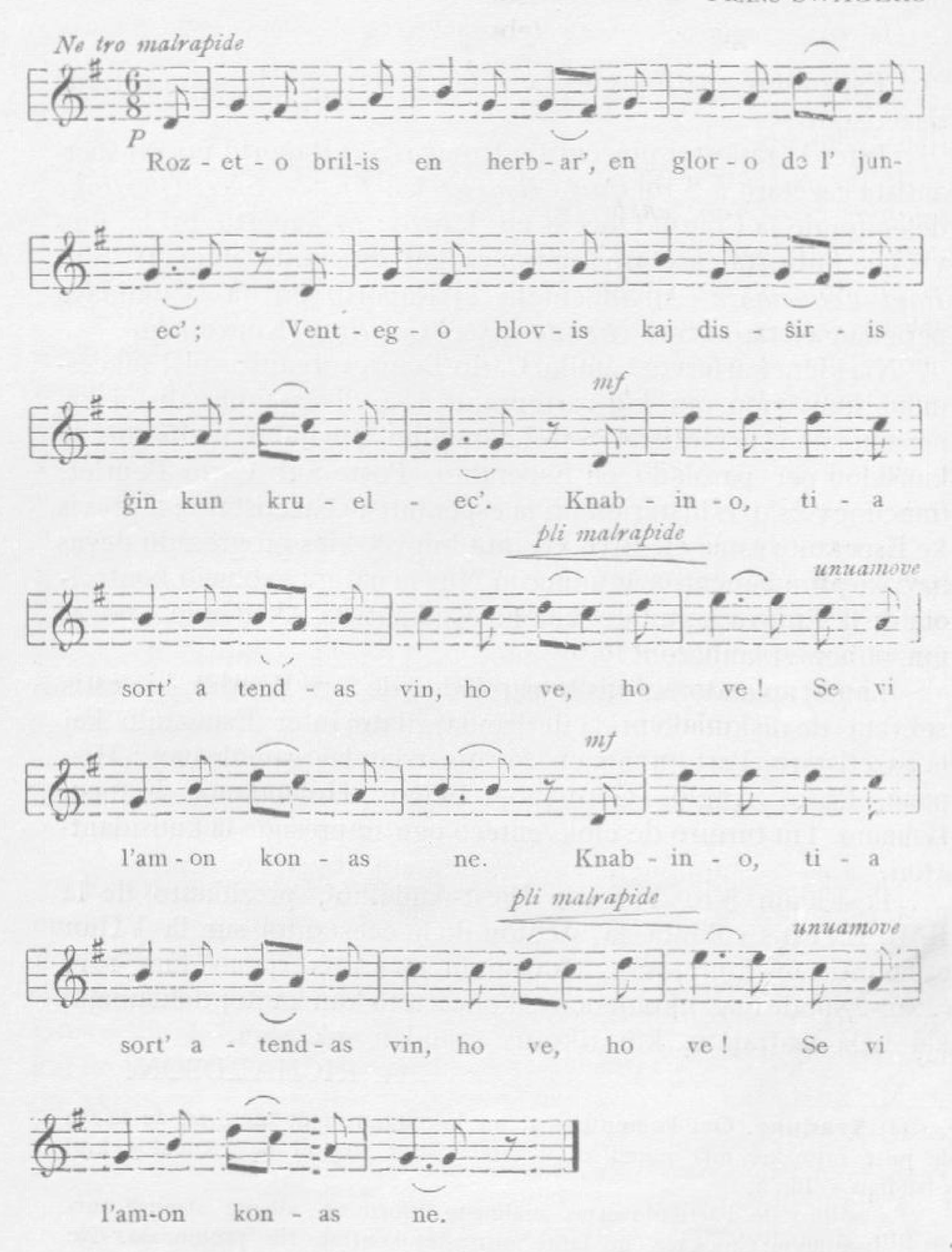
La aŭtoro de l'artikolo estas malĝuste informita, aŭ oni strange surprizis lian fidon. Ĉiuokaze, mi laŭte protestas kontraŭ tiu pretendaĵo. Ne nur mi neniam laŭdigis Ido'n sed mi ĉiam konsideris ĝin kiel *malindan imitaĵon* de Esperanto. Se mi partoprenis, malgraŭ mi, en la *bedaŭrinda entrepreno* de la Delegacio, mi povas doni al mi la ateston, ke neniam mi estis, nek trompito, nek *kunkulpulo* de tiu strangega mistifiko, cetere tre lerte, por ne diri perfide aranĝita por forrabi al D-ro Zamenhof la gloron de donacinto de la internacia lingvo de l'estonteco al la homaro.

Mi fidas en via honesteco, Sinjoro, pri la publikado de mia rektigaĵo en bona loko de via proksima numero, kaj pro tio mi antaŭdankas vin. (subskr.) **E. Boirac**, *rektoro de la Universitato de Dijon, prezidanto de la Esperantista Lingva Komitato.*

Rozeto en Ventego

Malnova flandra melodio

Esperanta teksto de
FRANS SWAGERS

2. Fortecon donas l'unuec' de l'geamantoj du ;
Kuraĝe kontraŭstaras ili je la sorta sku'.
Ne timu la ventegojn de la viv', ho belulin', } dufoje
Se vi amas fajre min.

Esperanto ĉe la Blindulkongresoj

La legantoj de B E. sendube memoras la belan akcepton, kiun faris al parolado pri Esperanto ĉe la blinduloj la Napola kongreso de 1909. Hodiaŭ mi estas feliĉa montri paŝon antaŭen :

De la 20ᵃ ĝis la 25ᵃ de februaro 1911 okazos en Kairo (Egiptujo) la 5ᵃ tutmonda Blindulkongreso sub la alta protektado de Lia Kediva Moŝto. Inter aliaj temoj oficiale priparolotaj, mi rimarkas jenan :

3ᵉ *Ĉu la alpreno de Esperanto kiel lingvo internacia por la blinduloj estas jam eksperimentata? Kaj, se jes, kiujn rezultatojn praktikajn oni povas jam montri?*

Mi diris, ke la starigo de tiu demando estas paŝo antaŭen. Efektive, en la tria tutmonda kongreso, kiu okazis en Bruselo, Sinjoro Dor el Lyon parolis unuafoje pri la temo : disvastigi Esperanton inter la blinduloj, kaj li tute ne estis komprenata; la vorto mem Esperanto lasis la kongresanojn indiferentaj ; ĝi sonis kiel strangaĵo, pri kiu ne devus sin okupi grava kunsidantaro.

En la kvara kongreso, en Napoli, mi havis la honoron reparoli pri la sama temo, kiu tamen ne estis oficiale proponita al la kongreso. Pli feliĉa ol S-ro Dor, mi provis montri la progreson faritan de 1902 ĝis 1909 dank'al la klopodoj de S-roj Cart, Adams kaj multe da aliaj esperantistaj blindulamikoj ; kaj aplaŭde, unuvoĉe, oni akceptis la konkludojn de mia parolado.

En la kvina kongreso, la organiza komitato mem starigas oficiale la demandon. Tio montras, ke la ideo iom post iom enradikiĝas ĉe la blindularo kaj ĝiaj amikoj ; ni povas esperi ke, en la sekvonta kongreso, Esperanto estos almenaŭ permesata kiel kongresa lingvo, kaj ke baldaŭ ĉiuj komprenos kiom profitus niaj kongresoj en utileco kaj facileco se la internacia lingvo, de ĉiuj kongresanoj konata, estus ekskluzive uzata en niaj mondaj kunvenoj.

Mi intencas verki respondon al la demando de la 3ᵃ kongreso de Kairo ; por tio mi petos la eksterlandajn legantojn de B. E. sendi al mi informojn pri la disvastigo de Esperanto ĉe la blinduloj de ilia lando. Estas tre grave por nia afero, ke oni diskonigu ĝian progreson, ĉar en nia speciala tasko, tutsame kiel en nia ĝenerala esperantista agado, ni renkontas plu nur unu sed potencan kontraŭstaranton, la senfidon : Esperanto ne sukcesos ; ne estas eble konvertigi la tutan mondon al tiu ideo : sed tiu malamiko des pli perdos el sia forto, ju pli fortiĝos nia agado.

Pro tio, en ĉiuj fakoj, ni imitu la Parizajn organizintojn de la katolika kongreso, tio certe havos gravan influon sur nia tuta propagando ; ĉar ĝi montris la taŭgecon praktikan de

la lingvo kaj la progreson de la propagando. Ciu faska progreso estas paŝo antaŭen al la fina elvenko de la lingvo internacia.

Frato IZIDORO, profesoro ĉe la Reĝa
Blindulinstituto de Woluwe-Bruselo.

FIDO

Ekdormis ĉe profundegajo
Laciĝa vojiranto,
Aliaj repasas pretere
Sen zorgo pri dormanto.

Post ĉiuj la lasta alvenas
Grizhara, kurva viro,
Rekonas, paliĝas — kaj haltas —
Sencela nun daŭriro.

« Ĉielo, dankon vi ricevu
Okaz' por favorega !
Neniu min vidas — mortiĝu
Eksfrato malamega ! »

« Li mian feliĉon detruis,
Rabist' de la trezoro !
Velkiĝis mi nekonsolebla
Post la terura horo. »

« Doloro en supermezura
Post jaroj pasis jaroj,
Pro pensoj kaj ploro blankiĝis
Iamaj blondaj haroj. »

« Ekflamu gigante venĝeco !
Se neegala forto
Batalon maleblas — hodiaŭ
Liveras lin la sorto ! »

« Puŝeto malpeza suficos,
Senŝanceliĝa ago,
Ni tro longe jam atendadis,
Jen fine paga tago ! »

Etendas la manon venĝanto,
Sed *li* neestingebla —
Ĉar inter la du viroj staras
Estaj' nevundigebla.

— « Se ankaŭ neniu vin vidus
Malesperega ido,
Nevidate *mi* vin malhelpus
Mi — amikino Fido ! »

« La tagon de pago havigos
Al ĉiu l'estonteco,
Pesilon en man' kiam tenos
Anĝelo de Justeco. »

« Sufero, dolor', pardonemo
Kompenson multvaloran.
Atingos — la malaj agoj
La sorton malfavoran ? » —

La manon etendas denove
Grizul', en fida grando
Dormantan li nun malamikon
Fortiras de la rando.

Ĉi tiu okulojn malfermas
Mortfrapon atendante :
« Pardonu — mi pentas ! » kriegas
Tutkorpe tremegante.

« Ne timu ! » respondas Noblulo ;
Nigra de la perfido
« Pardonu — forgeson ordonis
Savante vin — la Fido. »

Ŝi tuta dum vivo direktis
Helpante, mian vojon
Per sia ĉiela ĉeesto
Venkante ĉiun fojon. »

« Antaŭen ! — foriris diino
Kun Espero ! — sia ido,
Mi sekvas ilin — *ĉar neniam*
Mi restus *sen la Fido.*

Rosa Junck.

ESPERANTO FACILA

ESPERANTO EN LA KOMERCO

Jam en multaj artikoloj mi insistis pri la neceseco serĉadi ĉiujn remedojn por enkonduki (1) Esperanton en la praktikan vivadon.

La uzado de Esperanto en pervidkarta korespondado, en turismo, ĉe gastotabloj, k. t. p. sendube utilas al la lingvo kaj ĝia propagando ; sed tio estas ankoraŭ tro luksa kaj nedaŭrigebla uzado.

Se la Esperantistoj deziras la ĉiaman vivemecon de sia lingvo, ili devas nepre kaj ĉiamaniere provi disvastigi ĝin inter la komercistoj, industriistoj, sciencistoj, maristoj...

Malgraŭ la forteco de la de ni ĉiuj konataj argumentoj, mi, ĝis antaŭ kelkaj tagoj, neniel sukcesis varbi (2) por nia movado du el miaj amikoj, du komercajn oficistojn (3).

Ili ĉiam respondis al miaj argumentoj : « Neniu el la Antverpenaj komercistoj uzas Esperanton.— Ni ambaŭ enspezas(4) multe, dank' al nia kono de la franca, germana, angla kaj hispana lingvoj, kaj ni certigas vin, ke tiuj lingvoj riĉe sufiĉas por niaj multnombraj rilatoj. — Plie, se, kiel vi asertas,(5) Esperanto estas tiel facila, kaj se, kiel vi esperas, Esperanto estas forpuŝonta (6) la aliajn fremdajn lingvojn, post kelka tempo sin prezentos tiom da korespondantoj, ke nia profesio perdos sian valoron, ke ni estos sen pano. Vi komprenas do, ke nia devo ordonas al ni kontraŭstari vian movadon. »

Tamen vi iĝos Esperantistoj, mi diris, montrante la antaŭeniradon de nia lingvo en diversaj komercaj urboj, vi marŝos laŭ la fluo (7) de nia movado ; se ne, baldaŭ la fluo vin renversos !

* * *

Nu, antaŭ kelkaj semajnoj, du rimarkindaj faktoj pri Esperanto okazis en Antverpeno mem.

Granda komercisto, laboriganta pli ol dudek oficistoj, ricevis Esperantan leteron el malproksima lando, pri kiu mi nur povas raporti ke ĝi enhavas multe da samideanoj. Neniu el liaj komizoj komprenis la leteron. Unu el ili, konanta min, konsilis al la komercisto transdoni al mi la senditaĵon. Oni do fine tradukigis ĝin de mi, kaj, kiam mi klarigis ke la fremdlanda firmo demandis la plej malaltan prezon por ega livero (8) de iu artiklo, kiun mi ne povas nomi tie ĉi, la Antverpena komercisto petis min tuj skribi la respondon.

Kiu ekmalkaŝis (9) tiun komercan sekreton ? Mi ne scias ; ĉiuokaze, ne mi. Sed certe estas, ke post kelkaj tagoj, oni multe priparolis la okazintan fakton en iu angulo de la Borso, kie oni pritraktas la artiklon.

La dua fakto estas, ke alia firmo, vendanta la saman artiklon al la sama fremda lando, baldaŭ poste demandis korespondanton, konantan ankaŭ Esperanton !

Estas vera kaj ĝojega triumfo por nia lingvo, kaj pri ĝi mi raportas tie ĉi, por ke ĉiu Esperantisto ĝin proklamu laŭtvoĉe !

Por mi mem, tre gajiga konsekvenco de tio estas ke miaj du amikoj, la komercaj oficistoj, ambaŭ komencis la studadon de la Zamenhofa lingvo, kaj tre baldaŭ klopodos por disvastigi la rilatojn de siaj estroj en tiu malproksima kaj en aliaj fremdaj landoj.

Por esti agrabla al miaj amikoj kaj al aliaj samideanoj en la komerco, mi donas sekvonte, en Esperanto, kelkajn plej uzatajn komencaĵojn kaj finaĵojn por komercaj leteroj.

Tamen, mi petas ĉiujn samideanojn en la komerco reciprokserve (10) skribi, eĉ se nur ekzerce, de tempo al tempo en Esperanto al malproksimaj landoj, por fari prezdemandon, servprezenton, cirkuleron, k. t. p. Ili vidos ke tia ekzercado povos esti fruktodona por sia komerco ; ĝi ĉiuokaze tre favoros (11) nian movadon.

Komencaĵoj por komercaj leteroj

— Mi havas la honoron prezenti al vi miajn servojn por la ekspedado (12) de...

— Mi permesas al mi atentigi vin pri la jena demando.

— Mi sciigas vin, ke ni jus starigis tie ĉi ekspedan firmon — komercan societon — bankon — sub la nomo...

— Permesu al ni ke ni rikomendas al vi nian jus starigitan firmon por...

— Senkulpigu, ke mi prenas la liberecon komuniki al vi...

— En la sama koverto ni sendas al vi nian plej novan (tutlastan) prezaron, (13) al kiu ni altiras vian bonvolan atenton.

— Mi ŝuldas vian adreson (*) al niaj komunaj amikoj, Sinjoroj B. kaj K-o kaj...

— Mi posedas vian leteron (*), (vian mendon (14), vian monsenditaĵon) de la 5a n. m. (nuna monato) l. m. (lasta monato) pro kiu ni sincere dankas vin.

— Responde al viaj linioj (*) de la 24-a l. m, ni sciigas vin ke...

Finaĵoj por komercaj leteroj

— Mi varme rekomendas nian firmon al vi kaj salutas vin altestime — kun altega estimo...

— Mi esperas ke vi baldaŭ volos ĝojigi nin per prova mendo...

— Esperante ricevi de vi favoran respondon, ni subskribas.

— Salutante vin respektege, ni atentigas vin pri nia nomskribajo...

— Bonvolu ricevi (akcepti) la esprimon de nia sincera estimo...

— Mi petas vin honori (favori) nin per baldaŭa mendo (respondo)...

— Fidante, ke niaj tre favoraj kondiĉoj trovos vian tutan aprobon kaj incitos vin baldaŭ transigi al ni vian mendon (*); kies zorgoplenan kaj rapidan plenumon (15) ni garantias, ni salutas vin..

(*) *Rimarko.* — Laŭvole oni povas ankoraŭ uzi la esprimojn « Mi ricevis vian estimatan (aŭ honoratan, respektindan) leteron, mendon, adreson, cirkuleron » k. t. p. Tamen, tiaj malnovaj esprimoj iom post iom malaperas el la nuntaga korespondado, precipe el la germana. Oni prave rimarkigis, ke se peco da papero, aŭ se adreso, mendo, k. t. p. estus vere indaj je estimo aŭ honoro, oni devus nepre ankaŭ honori la komercaĵojn, kiuj certe valoras pli, kaj skribi, ekzemple : Mi ricevis viajn estimatajn bovhaŭtojn, aŭ : kun plezuro ni ricevis vian honoratan mustardon ! k. t. p. (Por plej ampleksaj klarigoj pri tio, oni legu mian artikolon en la nunjara januara n ro de « La Revue pratique des Sciences commerciales, Dir. M. O. Orban, Liége », — paĝo 149). SKALDO.

Klarigoj. — (1) enkonduki, invoeren, introduire ; — (2) varbi, inlijven, enrôler ; — (3) oficistoj, klerken, employés de bureau ; — (4) enspezi, verdienen, gagner ; — (5) aserti, beweren, prétendre ; — (6) forpuŝi, verdringen, éliminer ; — (7) fluo, vloed, courant ; — (8) livero, levering, livraison ; — (9) ekmalkaŝi, ontsluieren, dévoiler ;—(10)reciprokserve, om eenen wederdienst te bewijzen, pour rendre un service réciproque : — (11) favori, begunstigen, favoriser ; — (12) ekspedado, verzending, expédition ; — (13) prezaro, prijzenlijst, prix-courant;—(14) mendo, bestelling, commande, ordre ; — (15) plenumo, uitvoering, exécution.

PROBLEMOJ (1)

I. Logaritmo

N. B. Ĉiu cifero figuras ĉiam saman literon. La aero estas hela kaj 9264 : la suno jam 1238651. Kun mia edzino, mi ĝuas tiun agrablan veteron. Jen 126 la supraĵo de la 4560, veturas

(1) Oni sendu la solvojn al S-ro Frans Schoofs, sekretario de la Redakcio 49, Kleine Beerstraat. Antwerpen. (49, rue de la Petite Ourse, Anvers). Prefere skribitajn sur poŝta karto.

En la lasta numero de la 2a jarkolekto estos publikigataj la nomoj de la solvintoj. Oni povas respondi pseŭdonime.

Belaj premioj estos aljuĝataj.

7890 negranda. Subite mia edzino volas ekkrii, sed 785 voĉo ne povas eliri el 785 3270. Ŝi nur montras al la 7890, kiu sen videbla kaŭzo ekfundiras en la 538140. Tiam ridetante mi diras : Ne timu, 45680, tiu 7890, kiu ĵus malaperis en la akvon, kiel 4210 en sian truon, baldaŭ reaperos, ĉar ĝi estas 1234567890.

II. Aritmogramo

N. B. Anstataŭu la nombrojn per Romaj ciferoj ; anagamigu ilin kun la donita vorto, por trovi la difinitajn vortojn.

5 + lupo = alia viandomanĝanta besto.
506 + ek = instruadi.
52 + regulo = ekleziulo.
501 + teo = saniga vivmaniero.
50 + ago = rabobirdo.
55 + taso = ĝentilaĵo.
51 + reto = indulgi.
6 + one = jaluza sento.
51 + arbo = utile agi.
1 + fero = fari agon plej ofte sanktan.

Akrostike legu la unuajn literojn de la novaj vortoj, vi trovos ĝojigan signon de espero.

III. Diabolo

Figuro :

.
. .
. . .
. . . .
. . .
. .
.

Vokalo — franca kapo de ĉaro — parto de l'korpo (radiko) — modele — nomo de venkonto — ĉu iu neniam havis tiun senton ? — adjektivo — du konsonantoj — vokalo.

Plantano.

HUMORAĴOJ

La gardostaranto

Soldato gardostaris dum hela aŭtuna nokto. Promenante tien kaj reen antaŭ sia budeto, li reveme alrigardis la domojn kaj la turojn de la urbo. Liaj rigardoj trafis la turon de la Observejo, de kie la scienculoj sekvas la kuron de la astroj. Astronomo ĵus antaŭenpuŝis sian teleskopon, kaj observadis stelon. La soldato kredis, ke la teleskopo estas tubo de pafilo kaj sin demandis : Kion tiu volas forpafi ? Post kiam li estis rigardanta dum kelka tempo, falis stelo, kiel oni nomas tion. La soldato ekmiregis. Jen lertulo ! li ekkriis. Li kredis ke la astronomo malsuprenpafis stelon de la ĉielo.

En hotelaĉo

Vojaĝanto, lacega kaj ŝvitanta, estis alvenanta en ĉambreto de la 5a etaĝo, kie sur la muroj, li ekvidis nigrajn makulojn.

— Kio estas tio? li demandis al la servisto.

— Mi ne scias, estis la respondo. Frapu en la manoj, se estas muŝoj, ili forflugos, se ne, estas..... cimoj.

La motivo

— Kial vi opinias, S-ro advokato, ke via kliento perdos sian proceson? Ĉu vi elĉerpis ĉiujn leĝajn rimedojn?

— Ne.... sed mi elĉerpis lian monujon.

DIVERSAJ INFORMOJ

— **Universo** « Internacia klubo de kolektantoj de poŝtkartoj kaj poŝtmarkoj ». Sub tiu titolo fondiĝis antaŭ nelonge klubo, kiu celas sin dediĉi al la sporto de la kolektado de poŝtmarkoj kaj volas instigi la fabrikistojn de ilustritaj kartoj aldoni kartojn kun Esperanta teksto. La kotizajo estas duonjare 1 franko (= 3/4 Sh., Mk. — 75, Sm. 40). Ĉiu membro ricevos senpage belan monatan gazeton kun la adresoj de ĉiuj membroj. Ĉiu povas iĝi membro; la nura kondiĉo estas: la sola skribata kaj parolata lingvo estas Esperanto. Interesiĝantoj ricevos tute senpage la regularon kaj ekzempleron de la klubgazeto.

Sekretario: S-ro Fritz Stephan en Leipzig, Moltkestrato. 28.

— **Teosofia Esperantista Ligo**. Fondiĝis antaŭ nelonge Teosofia Esperantista Ligo kies celoj estas la jenaj: 1. konigi Esperanton al la Teosofiistoj, 2. konigi Teosofion al Esperantistoj, 3. konigi Esperanton al la Teosofia Ligo kiel ĝian internacian lingvon.

Par havi pliajn informojn pro la T. E. L. oni bonvolu skribi al S-ino Dion-Trouillon, 145, Boulevard Malesherbes, Paris, XVII.

— **S-ro Agostino Levanzin**, 12 str. S. Vicenzo, en Sliema (Malto), verkas nunmomente libron pri famaj blinduloj. Li estos tre dankema al ĉiuj, kiuj bonvolos sendi al li sciigojn kaj dokumentojn pri la de li pritraktata temo.

— **International Correspondance Exchange**. La Internacia Korespondado Interŝanĝo celas faciligi la internaciajn rilatojn, ĉu per la naciaj lingvoj, ĉu per la internacia lingvo Esperanto. Ĝis nun tia societo tute mankis en Belgujo, al kiu lando tamen, pro ĝia centra situacio, nature sin turnas ĉiu kolektanto.

La I. K. I. estas perfekte organizata, ĝia monata jurnalo aperos je la 1a de oktobro, kaj poste je la 10a de ĉiu monato.

Ĝi celos kuraĝigi la studadon de la modernaj lingvoj, kaj precipe de la internacia Zamenhofa Esperanto. Abonprezo estos ĉiujare f. 2.25 (= 90 Sd) por Belgujo, kaj por aliaj landoj fr. 2.75 (= 1.10 Sm.).

Por abonoj kaj por ĉiaj informoj, sin turni al la sekretario, S-ro J. DE CANCK, 53. rue des Flamands, Jette-Bruxelles.

Per interrilatoj oni iĝas amikoj!

— **Libera Penso.** La Internacia Societo Esperantista de liberpensuloj « Libera Penso » organizas tiun ĉi jaron sian ĝeneralan kunvenon je lundo la 22a de aŭgusto, je la 9a matene, en la kunvenejo de la universala kongreso de la Libera Penso en Bruselo (Salle de la Madeleine).

La komitato invitas al tiu kunveno ĉiujn esperantistajn samideanojn, « kies pacifista kaj homama idealo supozas la respekton de ĉiuj opinioj kaj la sendependecon de la penso. »

Sekretario : **René Deshays**, *Sens*, (Yonne), Francujo.

BELGA KRONIKO

Ni insiste petas ĉiujn grupojn kaj ankaŭ la izolitajn samideanojn, ke ili sendu kiel eble plej akurate informojn pri sia societo aŭ ĉiuspecajn sciigojn pri Esperanto, plej malfrue la 25 an de ĉiu monato, al la Direktoro de « Belga Esperantisto », 26, Arendstraat (rue de l'Aigle), Antwerpen (Anvers). Tre dankeme nia redakcio ankaŭ ricevos la ĵurnalojn, enhavantajn artikolojn pri nia movado.

ANTVERPENO. — Sekve de la disfaligo de la malnova arsenalo, kampo de pli ol 2 hektaroj estas nunmomente libera en la mezo de la plej bela parto de Antverpeno.

La societo « Grooter Antwerpen — Anvers-Extension » (pli vasta Antverpeno) havas la bonegan ideon utiligi tiun neuzitan lokon por la organizado de ekspozicio, kie oni speciale vidigos la diversajn projektojn pri la plivastigo de la urbo, baldaŭ liberigota de ĝiaj ĉirkaŭfortikaĵoj, — kune kun la produktaĵoj de la industrio, artaĵoj k. t. p. « Pli vasta Antverpeno » organizos plie diversajn festojn kaj allogaĵojn ; ĝia honora komitato enhavas la plej konataj altranguloj kaj eminentuloj de la urbo, inter kiuj estas ankaŭ la Prezidanto de la Antverpena Centra Esperantista Komitato. (A. C. E. K.)

Tiu komitato, al kiu la organizantoj prezentis — senpage — lokon de (4 × 12) m², partoprenas en la priparolata ekspozicio : ĝi sukcesis kunigi grandan aron da libroj, broŝuroj, afiŝoj, diagramoj kaj ĉiaspecaj dokumentoj, kiuj naskas, inter la vizitantoj, grandan intereson.

A. C. E. K. plej kore dankas la eldonistojn Hachette & K-io (Parizo), Möller & Borel (Berlin), kaj A. J. Witteryck (Brugo) kiuj malavare pliriĉigis la esperantistan fakon per plej konsiderinda sendaĵo, kiu estonte estos uzata de la Belga Ligo Esperantista por ĝia « fluganta » ekspozicio, organizota okaze de propagandaj festoj aŭ kongresoj.

— **La Verda Stelo**. — La grupanoj estas insiste petataj ĉeesti la ĉiumonatan ĝeneralan kunvenon, kiu okazos merkredon, la 31an de aŭgusto, je la 8 1/2 a vespere en la kafejo « Zomerhof », 32, Dageraadplaats (Place de l'Aurore, Antwerpen (Anvers).

Tagordo. 1. Raporto pri la lasta kunveno. — 2. Elekto de unu komisario. — 3. Propagando inter la Antverpenaj societoj. — 4. Sepa internacia kongreso de Esperanto (aŭg. 1911). — 5. Esperantista fako en la internacia ekspozicio de « Pli vasta Antverpeno ».

Esperantista Unuiĝo. — Fondiĝis antaŭ nelonge la « Esperantista Unuiĝo », grupo da lernantoj kaj ekslernantoj de la Germana Lernejo, kiu jam kalkulas 34 anojn.

La komitato de la grupo estas kunmetita jene : Prezidanto, Otto Rieniets ; Vicprezidanto, Andreas Siemens ; Sekretario, Gustav Schulz ; Kasisto, Leo Breuer ; Bibliotekistino, F-ino Ida Baron.

La instruado estas donata plej sukcesplene de S-ro Otto Rieniets.

Tutkoran bonvenon al la nova kaj multpromesanta societo !

BERCHEM. — La 2 an de julio, S ro Drion faris, sub la aŭspicioj de la Antverpena societo « la Wallonie », tre interesan paroladon en la « Café des Arts », kiu kunigas kvardekon da aŭdantoj. S-ro Drion tre elokvente klarigis la meĥanismon de la lingvo, ĝian grandan utilecon ; li ankaŭ parolis pri la rimarkinda disvastigado, kiun Esperanto jam akiris. La ĉeestantaro ege interesiĝis pri la parolado de S-ro Drion, kies praktika konsekvenco estis la starigo de esperantista sekcio en la « Wallonie ». Kurso estos malfermata de S-ro Drion, dum la monato de Oktobro, en la « Café Ducal ».

La iniciativo do S-ro Drion estas senrezerve laŭdinda kaj imitinda.

— La « Berchema Grupo Esperantista » kunmetis jene la estraron de sia sekcio de Geflegistoj de la esperantista Ruĝa Kruco :

Prezidanto- instruisto : D-ro W. Broeckaert ; Komitatanoj : F-ino M. Nauwelaerts, F-ino Arnauts, S-roj Phlips kaj de la Haye.

GENTO. — En Gento fondiĝis antaŭ nelonge grupo de junuloj, kiu alprenis la nomon de « Kunfrateco » kaj eldonas revueton titolitan « Genta Juneco ».

Jen la kunmetado de la estraro de « Kunfrateco ». Prezidanto : S-ro M. de Baets ; Vic-prezidanto : S-ro Joz. Cnudde ; Sekretario : S-ro Paŭlo Mast, (3, Bisdomkaai, Quai de l'Evêché).

LIEĜO. — La juna grupo « Espero » tre bone prosperas. Kurso, en kiu partoprenas proksimume 30 personoj estis malfermata la 5 an de julio, post elokventa parolado de S ro Dupont, kiu akceptis la honoran membrecon de la societo.

SERAING. — La propagando tre bone sukcesas en tiu grava industria komunumo.

Nova kurso, malfermita la 21an de junio, kalkulas 35 lernantojn ; dank'al la bonvoleco de S-ro Schyrgens, juĝisto, la instruado estas donata en la juĝeja ĉambrego.

La grupo decidis disvastigi sian agadan kampon organizante, dum la venonta aŭtuna sezono, paroladojn kaj festojn. Ĝi anoncas la prezentadon de « Amours Espérantistes » de D-ro W. Van der Biest, la ĉarman komedieton, kiu rikoltis tiom da sukceso dum la Bruga kongreso.

Plej efikaj estas la agadoj de S-ro Advokato J. Jongen, prezidanto, kiu distingiĝas per nelacigebla propagando. Li tre elokvente paroladis pri Esperanto en Seraing kaj ĝia ĉirkaŭajo, kaj laste en la Brusela ekspozicio, kie li pledadis la proceson de Esperanto antaŭ la publika opinio.

Inter liaj kunlaborantoj decas ke estu citataj S-ro J. Soyeur, la fervora kaj lerta sekretario, kaj S-ro Wilmotte, vic-prezidanto, kiu tre sindone kaj sukcesplene instruas nian karan lingvon al la novvarbituloj.

Baldaŭ la « Sereza grupo » fariĝos en la industria regiono de Seraing fortika esperantista kerno kaj centro de potenca propagando.

Het Esperanto in den Vreemde

BOHEMEN. — Door de zorgen der « Bohema Unuiĝo Esperantista » zal in 1911 te Praag de « Tutaŭstria Esperanto Tago » plaats hebben, en er de vertegenwoordigers der vele spraakgebieden vereenigen, die Oostenrijk verdeelen, en in Esperanto de oplossing van den moeilijken toestand erkennen, die in dit groote land zooveel moeilijkheden bijbrengt.

— Het landelijk congres der Boheemsche esperantisten zal dit jaar gehouden worden te Praag, den 24-25 September.

—Esperanto wordt onderwezen in de handelschool en in het blindeninstituut te Praag, in de hoogeschool te Telc, in de reaalschool te Litovel en in de beroepschool voor meisjes te Budjovice.

BRAZILIË.—Het 3e Braziliaansch congres heeft op 12-15 Mei te Petropolis plaats gehad. Het is uitmuntend geslaagd ; de burgemeester der stad, de hr. Dr Moreira, heeft het congres geopend met eene rede waarin hij zich zeer voordeelig aan onze beweging heeft betoond. 17 afgevaardigden, één

L'Esperanto à l'Etranger.

BOHÊME. — Par les soins de la « Bohema Unuiĝo Esperantista » aura lieu à Prague, en 1911, le « Tutaŭstria Esperanto Tago », lequel réunira les représentants des nombreux territoires linguistiques qui divisent l'Autriche, et qui reconnaissent l'Esperanto comme la solution de la situation fâcheuse qui crée tant d'entraves aux relations dans ce grand pays.

— Le congrès régional des Espérantistes de Bohême se tiendra cette année à Prague, le 24-25 septembre.

—L'Esperanto est enseigné à l'école de commerce et à l'institut des aveugles à Prague, à l'école supérieure de Telc, à l'école réale de Litovel et à l'école professionnelle pour filles, à Budjovice.

BRÉSIL. — Le 3me Congrès brésilien a eu lieu du 12 au 15 mai à Petropolis. Il a merveilleusemt réussi; le bourgmestre de la ville, M. le Dr Moreira a ouvert le congrès par un discours, dans lequel il a exprimé sa sympathie pour notre cause. 18 délégués, un par état,ont pris la parole. Le

per staat, hebben het woord gevoerd. Het congres heeft in de stad een zeer goeden indruk gemaakt. De officieuse *Jornal de los Correios* heeft aan den Braziliaanschen bond gevraagd eenen leergang van Esperanto in zijne kolommen te openen.

BULGARIË. — In Jambol werd een esperantische werkliedenvereeniging gesticht.

—Een algemeen Slavisch esperantocongres had plaats te Sofia, van 23 tot 27 Juni.

CUBA. — Onlangs werd, onder voorzitterschap van den hr. Aleman Ruiz, te Habana, de Cubaansche maatschappij voor de verspreiding van Esperanto gesticht. Twee uitstekende hoogleeraars bij de Universiteit, alsook de Chiliaansche gevolmachtige minister maken er deel van.

—Groepen werden gesticht te Santa-Clara en te Sagna-la-Granda. Zeer dikwijls bevatt n de dagbladen van het eiland artikels over Esperanto.

DUITSCHLAND. — « Germana Esperantisto » deelt zeer belangrijke inlichtingen mede over de congressen gehouden door de landelijke bonden van het Rijk. De Saksa Ligo vergaderde te Freiberg op 5 Mei, — de Sudokcidenta Ligo te Wiesbaden op 5 Juni en de Bavaro Ligo te Weissenberg i/B op 15 Mei. Door de Saksa Ligo werden de volgende wenschen gestemd : De Academie, in medewerking van Dr Zamenhof geve een volledige en officieele spraakleer uit : door de zorgen van het Lingva Komitato en de Academie verschijne van tijd tot tijd een bijvoegsel bij de officieele woordenlijst, ten einde de willekeurige invoering van nieuwe stamwoorden te vermijden.

—De hh broeders Schwartz, stichters der « Varietea Ligo » maakten onlangs een zeer eigenaardige propaganda voor Esperanto in het Berlijner « Apollotheater ». Het programma was in Esperanto opgemaakt ; bijna al de artisten mengden Esperanto in hunne voorstellingen ; de hh. Schwartz zongen in Esperanto en het orkest speelde « l'Espero ».

— Gedurende de vliegweek te Johannisthal bemerkte men in de omheining van den Aerodroom een bureel van inlichtingen over Esperanto.

— Te Chemnitz hebben 45 policieagenten het exaam van Esperanto afgelegd; de heer bestuurder der policie, die de proeven bijwoonde, heeft zijne voldoening over de verkregen uitslagen uitgedrukt.

— De tentoonstelling van München verleent kosteloos eene plaats voor de oprichting van een Esperanto Oficejo

—EsperantoAuskunfteivan München (Türkenstr. 96) geeft in Esperanto een inlichtingsblad uit over de Passiespe-

congrès a fait une excellente impression en ville. Le journal officieux *Jornal de los Coreios* a invité la Ligue brésilienne d'ouvrir un cours d'Esperanto dans ses colonnes.

BULGARIE. — Une société espérantiste d'ouvriers a été fondée à Jambol.

— Un congrès général slave d'Esperanto a eu lieu à Sophia, du 23 au 27 juin.

CUBA. — Sous la présidence de M. Aleman Ruiz, il a été fondé dernièrement à la Havane une société pour l'extension de l'Esperanto. Deux éminents professeurs d'université, MM Ditrigo et Ortiz, ainsi que M. Ramburo, ministre plénipotentiaire du Chili, en font partie.

— Des groupes ont été fondés à Santa-Clara et à Sagna-la-Granda. Très fréquemment les journaux cubains publient des articles en faveur de l'Esperanto.

ALLEMAGNE. — « Germana Esperantisto» publie des renseignements très intéressants sur les congrès tenus par les fédérations régionales de de l'Empire. La « Saksa Ligo » s'est réunie à Freiberg le 5 mai, — la « Sudokcidenta Ligo » à Wiesbade le 5 juin et la « Bavara Ligo à Weissenberg e/B le 15 mai. La « Saksa Ligo » a émis le vœu que l'Académie, en colloboration avec le Dr Zamenhof, publie une grammaire officielle complète et qu'elle fasse paraître de temps en temps en temps un supplément au vocabulaire officiel, afin d'éviter l'introduction arbitraire de nouveaux radicaux.

— M.M. les frères Schwartz, fondateurs de la « Varietea Ligo », ont fait dernièrement une propapagande originale à« l'Apollotheater » de Berlin. Les programme était rédigé en Esperanto ; presque tous les artistes se sont servis de l'Esperanto dans leur représentations ; MM. Schwartz ont chanté en Esperanto et l'orchestre a joué « l'Espero ».

— Pendant la semaine d'aviation de Johannishal, on a remarqué dans l'enceinte de l'Aérodrome un bureau de renseignements sur l'Esperanto.

— A Chemnitz, 45 agents de police se sont présentés pour l'examen d'Esperanto ; le directeur de police a assisté aux diverses épreuves et a exprimé toute sa satisfaction pour les résultats obtenus.

— L'exposition de Munich accorde un emplacement gratuit pour l'édification d'un Esperanto Oficejo.

— « Esperanto Auskunftei » de Munich (Türkenstr. 96) publie, en Esperanto, une feuille d'informations sur

len van Oberammergau, alsook eenen uurwijzer der internationale treinen van het Beiersch spoorwegnet.

FRANKRIJK. — De vijf laatste nummers van « Franca Esperantisto » bevatten een zeer lezenswaardige studie over de inrichting van het Esperanto in Frankrijk. Er bestaan voor 't oogenblik 10 federatiën, n. l. die der Aube, die van Burgondië, van het Westelijk Centrum, van Normandië, van het Noorden, van het Westen, van Parijs en omgeving, van Provence, van het Zuid-Westen en die van het Rhône gebied. Als 11de bond, mag die der jongeren (*Federacio de la Junuloj*) aanzien worden.

Deze reeks uitmuntende artikels werden geschreven door onzen wakkeren vriend, den heer F. Drudin, uit Lyon.

— De esperantische groep van Rouen ontving van de municipaliteit dier stad een hulpgeld van 500 fr. ; de stedelijke overheid van Armentières verleende aan de groep « Estonteco » een geldelijke ondersteuning van 150 franken.

— Te Blois had op 19 Juni een bloemencorso plaats. De 3e prijs werd geschonken aan de esperantische groep, wier rijtuig met esperantische zinnebeelden en vlaggen versierd was. Ziedaar een heerlijk propaganda middel, dat verdient nagevolgd te worden.

— Talrijke volksvertegenwoordigers toonen zich voordelig aan het wetsontwerp strekkende om het Esperanto bij het openbaar onderwijs in te voeren. Onder deze noemt men de hh. Camuzet (Côte d'Or), Henry Maistre (Saône et Loire), Arbel, Bondoint en Duradin (Loire).

— De hr. Georges Leygues, oud minister van Openbaar Onderwijs, heeft het eere-voorzitterschap der Zuid-Westelijke federatie der esperantische groepen aanvaard

GRIEKENLAND. — Langzaam, maar zeker, maakt Esperanto vooruitgang in het land der Hellenen. Niet alleen in Athene begint men belangstelling te toonen voor de wereldhulp taal, maar ook in Patras, Etolikon, Pyrgos en Arta, waar U. E. A. reeds vele bijtreders telt.

MEXICO. — Dank aan het initiatief van hr. bestuurder Dr Parra, werd Esperanto op het leerprogramma gebracht der nationale voorbereidingschool.

Ook in het blindengesticht Trigueros wordt Esperanto onderwezen.

— Het dagblad « El Tiempo » deelt eene reeks artikelen over Esperanto mede.

NEDERLAND. — Door de zorgen van den heer H. Menalda van Deventer stelde de heer Apken, een der voornaamste boekhandelaars der stad, in zijne uitstallingsvensters een zeer

les jeux de la Passion d'Oberammergau, ainsi qu'un horaire des trains internationaux du réseau bavarois.

FRANCE. — Les cinq derniers numéros de « Franca Esperantisto » publient une étude très intéressante sur l'organisation de l'Esperanto en France. Il existe actuellement 10 fédérations : celle de l'Aube, de Bourgogne, du Centre-Ouest, de Normandie, du Nord, de l'Ouest, de Paris et banlieue, de Provence, des départements rhodaniens et celle du Sud Ouest. Comme 11e fédération on peut considérer celles des jeunes (*Federacio de la Junuloj*).

Cette série d'excellents articles est due à notre vaillant ami, M. F. Drudin de Lyon.

— Le groupe espérantiste de Rouen vient de recevoir de la municipalité un subside de 500 francs. L'administration locale d'Armentières a accordé une subvention de 150 francs au groupe « Estonteco ».

— Le 19 juin a eu lieu à Blois un corso fleuri. Le 3e prix a été alloué au groupe espérantiste, dont la voiture était ornée d'emblèmes et de drapeaux espérantistes. Voilà un excellent moyen de propagande, qui mérite d'être imité.

De nombreux députés se montrent favorables au projet de loi tendant à introduire l'Esperanto dans l'enseignement public. Parmi ceux-ci on nomme MM. Camuzet (Côte d'Or), Henry Maistre (Saône et Loire, Arbel, Bondoint et Duradin (Loire).

— M. Georges Leygues, ancien ministre de l'Instruction Publique, a accepté la présidence d'honneur de la fédération des groupes espérantistes du Sud-Ouest.

GRÈCE. — Lentement, mais sûrement, l'Esperanto progresse dans le pays des Hellènes. Ce n'est pas seulement à Athènes qu'on commence à témoigner de intérêt pour la langue internationale auxiliaire, mais aussi à Patras, Etolikon, Pyrgos et Arta, où U. E.A. rencontre beaucoup d'adhérents.

MEXIQUE. — Grâce à l'initative du directeur, M. le Dr Parra, l'Esperanto a été mis au programme des études de l'école préparatoire nationale.

— L'Espéranto est également enseigné à l'institut des aveugles Trigueros.

— Le journal « El Tiempo » publie une série d'articles sur l'Esperanto.

PAYS-BAS. — Par les soins de Monsieur H. Menalda, de Deventer, M. Apken, un des principaux libraires de la ville, a exposé dans son étalage une collection très intéressante de

belangrijke verzameling esperantische boeken en tijdschriften ten toon, waarover het « Deventer dagblad » een zeer lovend artikel schreef. Eveneens richtte de «Haga Laborista Klubo» eene tentoonstelling in, die door een talrijk publiek bezocht werd en de aansluiting van 30 nieuwe leden ten gevolge had.

— Te Boxtel wordt een leergang van Esperanto aan 14 spoorwegbeambten gegeven.

— De club der esperantische Rotterdamsche trambedienden telt voor het oogenblik 52 leden.

— In 26 Nederlandsche dagbladen verschenen gedurende de maand Juni een totaal van 53 artikelen over Esperanto.

— Te Padang, in Nederlandsch Indië, werd onlangs een esperantische groep gesticht, die den naam heeft aangenomen van «Stelo de l' Oriento».

OOSTENRIJK. — De internationale handelsmaatschappij houdt van 22 Augusti tot 10 September haar IVe congres. Het programma is opgesteld in het Duitsch, in het Fransch en in... **Esperanto.**

RUSLAND. — Van 2 tot 8 Mei vergaderden de Russische esperantisten in Petersburg, Dr Zamenhof nam aan de zittingen deel. Het doel der samenkomst was de grondslagen te leggen van den Russisschen bond en het eerste nationaal congres te bereiden, dat in 1911, waarschijnlijk te Moskow, zal plaats hebben.

Te Baku (Kaukazus), hebben 25 officieren een bijzondere esperantische groep gesticht.

— Bij de tentoonstelling te Czenstochowa heeft het esperantisch paviljoen veel bijval genoten. De jury kende het de glootste onderscheiding (een cerediploma) toe.

SPANJE. — Het blad « Museo Exposicion », dat te Alicante verschijnt, behelst regelmatig eene rubriek toegewijd aan Esperanto.

— Te Sabadell had op 15-16 Mei het eerste Cataiaansch congres plaats. De deelnemers werden door de gemeente overheid ontvangen ; de zittingen hadden op het stadhuis plaats.

VEREENIGD RIJK. — De gewichtigste gebeurtenis van den laatsten tijd was het Britsch congres, dat den 14-16 Mei j. l. te Cheltenham plaats had. Dank aan de uitmuntende inrichting, aan de welwillendheid van het plaatselijk bestuur en vooral van den heer burgemeester, aan het heerlijk weder en de natuurschoonheden van Cheltenham en dezes omstreken, is het feest opperbest geslaagd. Het was een ideaal congres, dat drie dagen duurde, die ten beste gebruikt werden. Gedurende de godsdienstoefening

livres et de revues espérantistes, à propos de laquelle un article très laudatif a été publié par le « Deventer Dagblad ». De même le « Haga Esperantista Klubo » a organisé une exposition qui a été visitée par un nombreux public, et qui eut pour résultat l'adhésion de 35 nouveaux membres.

— A Boxtel un cours d'Esperanto est donné à 14 employés du chemin de fer.

—Le club des employés espérantistes des tramways à Rotterdam compte actuellement 52 membres.

— Pendant le mois de juin 26 journaux des Pays-Bas ont publié un total de 53 articles sur l'Esperanto.

— A Padang, dans les Indes néerlandaises, on a fondé dernièrement un groupe espérantiste qui a pris le nom de « Stelo de l'Oriento ».

AUTRICHE. — La société commerciale internationale tiendra son IVme Congrès du 22 août au 10 septembre.

Le programme est rédigé en allemand, en français et en... **Esperanto.**

RUSSIE. — Les espérantistes russes se sont réunis du 2 au 8 mai à St. Petersbourg ; le Dr Zamenhof a assisté aux séances. Le but de ces réunions était de jeter les bases de la ligue russe et de préparer le premier congrès national, qui aura lieu à Moscou, en 1911.

— A Bakou (Caucase) 25 officiers ont fondé un cercle particulier espérantiste.

— A l'exposition de Czenstochowa le pavillon espérantiste a eu beaucoup de succès. Le jury lui a attribué la plus grande distinction, un diplôme d'honneur.

ESPAGNE — Le journal « Museo Exposicion », qui parait à Alicante, contient régulièrement une rubrique consacrée à l'Espéranto.

— Le premier congrès espérantiste catalan s'est tenu à Sabadell, le 15-16 mai. Le participants ont été reçus par la municipalité ; les séances ont eu lieu à l'hôtel de ville.

ROYAUME-UNI. — L'évènement le plus important du mois dernier, a été le 3e congrès anglais, à Cheltenham, le 14-16 mai. Grace à l'excellente organisation, l'affabilité de la Municipalité et de son chef, grâce encore à la douceur du temps, et aux beautés naturelles de Cheltenham et de ses environs, la fête a merveilleusement réussi. Ce fut un congrès idéal, qui dura trois jours et dont aucun moment ne resta sans emploi Pendant le service divin du dimanche, excellent sermon du pasteur R. E. Fairhaim : le

die den Zondag gehouden werd, sprak de Eerwaarde L. E Fairbairn een merkwaardige kanselrede uit. Den zelfden dag voordracht over *Esperanto en de Wetenschap* door Prof. J. R. Amsworth ; voordracht over de *Zending der Drukpers* door den hr. M Warden. Andere voordrachten, uitsluitelijk van propaganda, hebben aan onze zaak groote diensten bewezen. Daarenboven hebben feesten en concerten de congresleden in aangename stemming gebracht, waarvoor de hr. Kenyon, secretaris van het inrichtingscomiteit, allen lof verdient. Men heeft algemeen de afwezigheid van kolonel Pollen betreurd, die, door een lange reis weerhouden zijnde, het voorzitterschap van het congres niet heeft kunnen bekleeden. Deze taak werd waargenomen door den hr. J. M. Warden, voorzitter der esperantische maatschappij van Edimburg.

Een andere gebeurtenis, eveneens van groot belang, was de « Esperantista Tago », waaraan vertegenwoordigers van 22 nationaliteiten deelnamen. Deze, in nationale kleederdracht, spraken over de uitbreiding van Esperanto in hun land, terwijl een jong meisje, eene fee voorstellend, hen begroette in esperantische verzen. Telkenmale zich een vertegenwoordiger aanbood, werden eenige maten van zijn nationaal lied gespeeld. Na de woorden: *Nun la bela songo de l'homaro por eterna ben' efektiviĝis*, werd krachtig de hymnus « L'Espero » in koor aangeheven onder orgelbegeleiding en bestuur van Miss Ad. Schafer. Men schat dat nagenoeg 1500 esperantisten op het feest aanwezig waren.

(*Van onze briefwisselaarster, Miss* Ad S)

même jour conférence sur *l'Esperanto et la Science*, du professeur J. R. Amsworth ; conférence sur le *Rôle de la Presse*, de M. J. M. Warden ; d'autres conférences de propagande pure ont rendu de fort grands services à notre cause. En outre, des fêtes, des concerts ont apporté d'agréables distractions, et l'on doit en féliciter M. Kenyon, le secrétaire du comité d'organisation du congrès. On a regretté l'absence du colonel Pollen, qui, retenu par un long voyage, n'a pu prendre la présidence du congrès. Cette mission fut confiée M J. M. Warden, président de la Société Esperantiste d'Edimbourg.

Un autre événement, également d'une grande importance, fut le « Esperantista Tago », fête intéressante, où prirent part des délégués de 22 nationalités. Ceux-ci, revêtus de leurs costumes nationaux, parlèrent des progrès de l'Esperanto dans leur pays, tandis qu'une fillette, habillée en fée, les saluait en vers espérantistes. Chaque fois qu'un délégué se présentait, on jouait quelques mesures de l'air national de son pays. Après les mots : *Nun la bela songo de l'homaro — por eterna ben' efektiviĝis*, éclata en un chœur formidable, l'hymne « Espero » avec accompagnement d'orgue, et dirigé par Miss A. Schafer. On estime qu'environ 1500 espérantistes prirent part à cette fête.

(*De notre correspondante, Miss* Ad. S.)

BIBLIOGRAFIO

« Belga Esperantisto » nur recenzas la verkojn senditajn al ĝi en du ekzempleroj. (Adreso : Arendstraat, 24, Antwerpen.)

MUZIKAĴOJ

I. **Eldonejo A. F. Fjodorov, Moskvo** (Paris, Librairie de l'Esperanto, 15, rue Montmartre). *Skotlandaj kantoj*, kun fortepiana akompano de **Boris Fjodorov**, 2 kajeroj. Prezo Sm. 1. — po unu.

Unua kajero : *Buloj hordeaj, En songo estis mi kuŝanta, Mia Nani, O ! Estintaj tagoj, Fluetu Aftono, Ro...piĝis tute mia kor.*

Dua kajero : *Vi bordoj de la bela Dun, Lordo Gregori, Verdaj la pinoj, O ! Vi lasis min tute, Jamie, La alta montar' vidiĝas de Nord !*

Tiuj popolkantoj plaĉas per plej originala ĉarmo kaj la esperantista tradukaĵo, prizorgita de F-ino Deans kaj S-roj Page & Motteau, estas tre laŭdinda. Ankaŭ la akompano estas sukcesplene verkita.

II. **Editeur L. Moitié, rue de Dijon, 26, Amiens.**

LÉON MOITIÉ. *La sainte alliance des peuples, cantate, paroles de* BÉRANGER Prix-fr. 1.25 (Sm. 0.50), au bénéfice des aveugles.

Cette cantate, d'une grande allure, a été exécutée la première fois au congrès régional d'Amiens, le 5 juin dernier. Elle est dédiée à mon sympathique ami, M. Durieux de Lille. C'est une belle œuvre, digne d'être recommandée à nos sociétés chorales.

III. **Eldono de la Brazila Ligo Esperantista.** (Presa Societo, 33, rue Lacépède, Paris).

a) FR. V. LORENZ. *Kanto de l'Ekzilo,* muziko de Q. DE OLIVEIRA. Prezo fr. 0.75. Tre bela muziko ; la rimoj de la teksto ne ĉiam estas korektaj.

b) GRABOWSKI. *Trovita,* romanco, laŭ originala teksto de GOETHE. Muziko de F. BRAGA. Prezo : fr. 0.75.

Estas superflue laŭdi la talentplenan esperantistan poeton, S-ron Antoni Grabowski, kies verkoj ĉiuj samideanoj konas. S-ro Braga verkis sur la ĉarma poeziajo muzikon kiu atestas pri nepra talento, sed kiun iuj eble dezirus pli simpla.

IV. **Vlaamsche muziekhandel, St Jacobsmarkt, 12, Antwerpen.**

D-ro R. VAN MELCKEBEKE. *Lula kanteto (Wiegelied),* flandraj paroloj de L. BOUCHERIJ, (ankaŭ kun franca kaj germana teksto) muziko de EDWARD KEURVELS, Prezo : fr. 1.— (Sm. 0,4).

Sur bela flandra teksto la famkonata orĥestestro kaj komponisto Edward Keurvels verkis muzikan perlon : simplan, ĉarman melodion ; simplan, ĉarman akompanon. Mi estas devigata reskribi la samajn vortojn, ĉar nur ili sufiĉe bone esprimas mian ideon.

Plej sukcesinta estas la esperanta traduko. Komparante la tri tradukojn (francan, germanan kaj esperantan) de la poeziajo de S-ro Boucherij, oni tuj konstatas, ke Esperanto plej efike atingis la celon, fari tradukon samtempe laŭvortan kaj laŭritman.

Esperantistoj, vi kantu..... la ĉarman *Lulan Kanteton* de Keurvels, Boucherij kaj Van Melckebeke !

V. S-no R. DE SAUSSURE. *Valso Esperantista.* Prezo : fr. 2.50 = 1 Sm.

Tre originala kaj plej rekomandinda muzika verko.

LIBROJ, BROŜUROJ

I. **Librairie Hachette et Cie. 79, Boulevard St Germain, Paris.**

A) *Tutmonda jarlibro esperantista por 1910,* (12×18), 280 paĝoj. Prezo : fr. 2.50 (Sm. 1.—).

La nova eldono de la « Tutmonda Jarlibro » estas prezentata laŭ tute nova plano. La unua parto enhavas sciigojn pri la oficialaj institutoj de Esperanto : *Lingva komitato, Konstanta komitato de la kongresoj, Kongresa kaso, Centra oficejo* ; la dua pri la *internaciaj asocioj, institutoj* kaj *oficejoj* : la tria pri la *naciaj, regionaj kaj urbaj societoj.*

Tiuj tri partoj estas starigitaj laŭ la dokumentoj ricevitaj de la Esperantista Oficejo, 51, rue de Clichy, Paris.

La eldonistoj tre atente prizorgis la korespondan kaj la komercan fakon. La « Tutmonda Jarlibro » meritas bonan akcepton, kaj estas unu el la plej utilaj libroj, kiujn vera esperantisto devas havi sur sia skribotablo.

B) JACQUES CAMESCASSE. — *Noto pri la inicilo matematika, ludo de kubetoj kunigeblaj, metodo prezentita en la verko « Inicado Matematika »* de C. A. LAISANT, (10×22), 32 paĝoj. Prezo : fr. 1,— (Sm. 0.40).

Jen tre interesa verketo por la inica instruo de la nombrado dekunua ; de la kvar aritmetikaj operaciaj, frakcioj, radikoj ; de teoremoj aritmetikaj, geometriaj, algebraj kaj de la metra sistemo.

La aŭtoro de tiu ĉi metodo inspiriĝis de la du ĉefverketoj de Jean Macé, *Histoire de deux petits marchands de pommes* kaj *l'Arithmétique de grand-*

papa. Li verkis libreton kiu ege interesos ĉiujn kiuj sin okupas pri edukado kaj instruado. Kurioze estas ekzemple vidi, kiel per la aranĝo de kuboj (la verketo enhavas 32 desegnaĵojn) oni pruvas abstraktajn formulojn. Inter tiuj : a) kvadrato de la sumo de du nombroj $(a+b)^2$, — b) de tri nombroj $(a+b+c)^2$, — c) de la kvadrato de la diferenco de du nombroj $(a-b)^2$, — de de la produto de la sumo de du nombroj per ilia diferenco $(a+b)$ $(a-b)$....kc. La esperanta teksto estas plej korekta kaj pruvas la taŭgecon de nia lingvo por sciencaj aplikadoj.

C) ELIZA ORZESZKO. — *Marta, rakonto el pola lingvo*, kun permeso de la aŭtorino esperantigita de L. L. ZAMENHOF, (20×15), 244 paĝoj. Prezo : fr. 3.50 = Sm. 1,4.

El la bela recenzo, verkita de S-ro C. Aymonier por la « Revuo », mi ĉerpas la jenajn liniojn :

« Jen libro, kiun oni povas rekomendi en plena konfido, kiun neniu legos sen profunda emocio, kiu fluigos plu ol unu larmon. Iafoje oni havas senton diri al la aŭtorino : Sufiĉe ! nia koro estas tro premata, lasu penetri unu radion da lumo, da espero en tian mizeron. Sed tion ne volis la aŭtorino ; ŝi volis skribi historion veran, instrui, konvinki ne serĉante la facilan intereson, de pasiaj aŭ imagaj romanoj. Dezirinde estas ke multaj virinoj ĝin legu, por ke ili ne fariĝu viktimoj, multaj homoj por ke ili ne faru viktimojn.

» La leganto trovos en tiu romano ne nur scenojn tuŝantajn, pledon elokventan por la virinoj, sed ankaŭ ĝustajn konsiderojn pri la konduto de la viroj, pri la nejustaĵoj sociaj, pri la nejusteco de la leĝoj, de la moroj, de la opinioj. Pri la traduko, mi diros nur, ke ĝi plene komprenigas kiel meritita estas la granda literatura reputacio de Eliza Orzesko.»

D) L. L. ZAMENHOF. — *Proverbaro Esperanta*, (20×15) 82 paĝoj. Prezo : fr. 1.80 = Sm. 0,72.

Tiu proverbaro estas propredire la esperanta formo de la « Frazeologio kvarlingva » (rusa, pola, franca, germana) verkita de M. F. Zamenhof, patro de nia Majstro.

Proverboj estas la saĝeco de la popoloj, oni diris. Jen 1232 da ili, kiuj sin rilatas al ĉiuj cirkonstancoj el la vivo, al ĉiuj agoj, al ĉiuj sociaj rondoj. Multaj el ili estas rimitaj, tio pligrandigas ilian ĉarmon. La libro estas rekomendinda, unue, kiel fonto de filozofio, — due, kiel facila kaj agrabla tempopasigilo.

E) D-RO L. L. ZAMENHOF. — *Lingvaj respondoj*, aperintaj en *La Revuo* (20×15), 32 paĝoj. Prezo fr. 0.75 = Sm. 0.3.

La legantoj de *La Revuo* konas la altŝatatajn *Lingvajn Respondojn* publikigitajn de D-ro Zamenhof en tiu gazeto. Estis laŭdinda ideo kunigi kaj eldoni ilin en broŝuro, kaj kvankam nia tro modesta Majstro diris ke ili « devas esti rigardataj kiel opinioj kaj konsiloj absolute privataj » por ĉiuj la *Lingvaj Respondoj* estos grandvaloraj, ofte ili esploros kaj tralegos ilin por akiri perfektan, neriproĉindan stilon.

F) KABE. (D-RO K. BEIN). — *Vortaro de Esperanto*, (20×15), 175 paĝoj. Prezo (bindita) : fr. 4.— = Sm. 1.60.

Ĉi tiu internacia vortaro, verkita plene en Esperanto, enhavas ĉiujn vortojn de Esperanto (radikajn kaj devenigitajn), ĝenerale uzatajn de l'Esperantistoj, kun esperanta difino de ilia rekta senco kaj iliaj ĉefaj figuraj signifoj. Ĉiu vorto estas difinita kun granda precizeco kaj mirinda klareco. Multaj frazmodeloj por klarigi la sencon kaj igi ilin memoreblaj, faras la verkon alloganta kaj vivanta.

Kiel ekzemploj mi citas :

Atendi. — 1. Resti ĝis io okazos ; *atendi amikon, atendi la subiron de la suno*. — 2. Esperi ; *atendi helpon*. — 3. Esti preta, minaci, esti neevitebla ; *la tagmanĝo atendas nin, La krimulo atendas la ekzekuton*. **Atendo.** Stato de tiu, kiu

atendas. **Atendejo**. Ĉambro, salono por atendi: *Atendejo de stacidomo, de kuracisto.*

Memori. Konservi en la spirito la ideojn, antaŭe akiritajn: *memori fakton, memori vorton.* **Memoro.** Spirita konservo de ideoj, antaŭe akiritaj; kapablo memori: *lernanto, kiu posedas bonan memoron.* **Memorebla.** Kiu meritas esti memorata: *ne memorebla, malsimpla regulo.* **Memorinda.** Kiu povas esti memorata: *memorinda fakto.* **Rememori.** Refreŝigi en sia spirito la memoron pri io: *rememori la mortintan patron.* **Rememorigi.** Refreŝigi en ies spiriton la memoron pri io: *remorigi ion al iu.*

Tiuj citaĵoj montras la altan valoron de la Vortaro, kaj liberigas min de ĉia plia rekomendo.

G) Ch. Verax. *Enciklopedia Vortareto Esperanta* kun klarigoj en Esperanto kaj franca traduko. (20×15), XX-264 paĝa, bindita. Prezo fr. 6.— Sm. 2.40.

La **Enciklopedia Vortareto** de S-ro Ch. Verax, la ĉiekonata aŭtoro de diversaj teknikaj terminaroj, estas la plej grava ellaborajo farita ĝis nun en Esperanto. Pli ol 12000 vortoj de ĉiuj sciencoj, artoj, metioj estas tre precize difinitaj en la Zamenhofa lingvo. Por ankoraŭ pliprecizigi la ĝustan sencon de ĉiu e primo, la aŭtoro aldonis ĝian tradukon en franca lingvo kaj montris el kia scienca fako ĝi estas ĉerpita. Ĉiuj sciencistoj kaj sciencamantoj devas nepre posedi tiel multvaloran verkon.

La jenaj citaĵoj donos pli precizan ideon pri la libro:

Iriso (Anat.) *iris*, kontraktebla membrano, kiu estas en la okulo, ka kies centra malfermo enlasas la trairon de lumradioj. (Fot.) *iris*, mekanismo, lokita en objektivo, kaj kiu variigas ĝian malfermon kvazaŭ okula iriso.

Jonkvilo (Bot.) *jonquille*, (Narcissus jonquillia), ornama planto, kun flavaj floroj, g. de Amarilidacoj.

Meridiano (Geog., Astr.) *méridien*, ĉiuj el la ĉefcirkloj de la Tero, kiuj trapasas la polusojn (R.). **Magneta meridiano**, *méridien magnétique*, vertikala ebeno, kiu entenas la direkton de la magneta montrilo de kompaso. **Meridiana alteco**, *hauteur méridienne*, alteco de astro super la horizonto ĉe la momento, kiam ĝi pasas ĉe la meridiano de la observejo. **Meridiana linio**, *méridienne*, linio strekita sur ajna surfaco laŭ la meridiana ebeno (R.) (Geom.), *méridien*, ĉiu el la ĉefcirkloj de la sfero.

En 4 aldonoj la aŭtoro pritraktas la sciencajn afiksojn de la kemia nomenklaturo, de la organika kemio, de la zoologia kaj de la botanika nomenklaturo, — la internaciajn simbolojn kaj abreviaciojn uzatajn en Sciencoj, — la nomaron de la geologiaj epokoj kaj etaĝoj — kaj la internaciajn atompezojn kaj simbolojn de la Kemio.

Kiel oni vidas, la verko de S-ro Verax prezentas la plej altan intereson. Ĝi estas vere epokfaranta, plej rimarkinda libro.

☞ Pro manko de loko la recenzo de diversaj libroj kaj broŝuroj estas prokrastata ĝis la oktobra numero. AMATUS.

Noto pri la « PLENA VORTARO » de S-ro E. BOIRAC

Oni petas senkulpigi la nevolan prokraston de la apero de la *Aldono* al la *Plena vortaro* de S-ro BOIRAC. La kaŭzo de tiu prokrasto estas ke la *Aldono* troviĝis, dum la verkado kaj presado mem, multe pli grandampleksa ol oni antaŭvidis. Pro la sama kaŭzo, oni estis devigata limigi al la jam antaŭmendintaj aĉetantoj la senpagan sendon de la *Aldono*: ĉiuj poste mendontaj estas petataj sendi kun la mendo la sumon da 1. fr. 50 por ricevi ĝin afrankite. Oni esperas ke la presado estos baldaŭ finita kaj ke la *Aldono* antaŭ nelonge aperos.

LITERATURA FAKO

LA MEZEPOKA BRUGO

DE

D-ro K. J. HANSEN

D-ro **Konstanto-Jakobo HANSEN**, flandra literaturisto kaj lingvisto, naskiĝis en *Flisingo* (Vlissingen) dum 1833; li estis filo de dana kapitano kaj ŝipekipisto. Du jarojn poste, liaj gepatroj ekloĝiĝis en Antverpeno, kie Konstanto-Jakobo restadis ĝis 1904, plenumante dum multe du jaroj la oficon de urba bibliotekisto. Li penis persiste por efektivigi grandegan kaj altegan ideon, la unuigon de ĉiuj branĉoj de la tudeska lingvo, al kies disvastigo li dediĉis multnombrajn poeziojn, kune kun siaj tre legindaj « Vojaĝleteroj » (Reisbrieven), enhavantaj subgermanajn, danajn kaj svedajn kantojn. Plie, li publikigis rimarkindan libron pri la subgermana aŭtoro Klaus Groth, kies ĉefverkon « Kuprofandisto Mastro Lamp kaj lia filino » (Rothgeter Meister Lamp un sin Dochter) li flandrigis.

En la jaro 1868, li ricevis la titolon de honora doktoro de la Rostok'a Universitato. En 1893 li fariĝis kavaliro de la Leopold' ordeno.

La lastajn jarojn de sia vivo D-ro Hansen, ĉiam sin okupante pri literaturo kaj lingvaj sciencoj, pasigis sur sia ĉarma kampobieno « Teutonia » en Brasschaat, apud Antverpeno.

Li mortis, post longa malsano, la 14an de aprilo de la nuna jaro.

Se mi povus esprimi la flamecon de mia entuziasmo, dum mi piedpremas tiun ĉi respektindan teron! Romo estas grandioza pro sia estinteco, bela pro la brilo de sia arto, sed la postvivanta beleco de Brugo parolas al la koro kiel la historio de malgranda popolo, kiu per la potenca forto de sia laboro, ne per la tiraneco de la glavo, altiĝis, ne malaltigante aliajn. Al kiu el ambaŭ, al Gento aŭ Brugo, oni povus aljuĝi la honoran laŭron de la famo, ekskludante la unu aŭ la alian? Brugo esprimas la grandecon de la Flandranoj el la unua periodo, Gento ĝin sigelas el la dua, kaj tiamaniere ili reciproke prezentas al si la manon.

Ho! se mi estus sorĉisto! Se mi povus revivigi tiun mortintan urbon! Certe, ne multe mi devus ĝin ŝanĝi, ĉar ankoraŭ ĝi estas rava, la detronita reĝino de la mara komerco kaj de la popola grandeco; tre poezia ĝi ankoraŭ kuŝas meze de la plej fruktodona regiono el Flandro, kun siaj artekonstruitaj domoj, multnombraj publikaj placoj, larĝaj stratoj kaj belegaj konstruaĵoj; kun siaj urbaj kanaloj kiujn limtuŝas koketaj ĝardenetoj, sur kiuj la blankaj cignoj rebrilas en la sunaj radioj. Bela ĝi estas ankoraŭ, la Venezio de l' Nordo, kun sia imponanta belfrido, sia superbela katedralo, la purgotika fasado de sia urbdomo kaj siaj virinoj, pri kiuj oni daŭrige povas diri : *Splendet formosis Brugo puellis*. Sed, ĝi estas tiel trankvila, tiel dezerta (1), tiel malgaja kun tiuj vastaj basenoj sen ŝipoj,

(1) La priskribo datumiĝas de 1860. (*Noto de la tradukinto*)

tiuj multaj domoj kaj tiel malmultaj loĝantoj ! Por la artamanto ĝi daŭrige estas la plej interesa urbo el Belgujo, sed iam ĝi estis beno por la popoloj kaj teruro por la potenculoj !

La suda aero kiu nuntempe ĝin alventas (1), estis iam la zefiro de l' Oriento, kiu tien ĉi alflugetadis por ekflorigi, kun fruktiganta forto, la florojn de l' Nordo.

Mi volus vidi la Brugon el la XIVa centjaro, kiam, dum unu tago, cent kvindek orumitaj kaj flagornamitaj ŝipoj envelveturis la havenon ; kiam la komercistaro de la Hanzo (2) tien alvenis por reguligi la interesojn de l' Interligo, kaj perfektiĝi en la sama tudeska lingvo, kiu ankoraŭ tiel ĉarme fluas de la lipoj de la Brugaj belulinoj.

Ne, Johanino de Navaro ne estis sola reĝino ĉi tie ! La burĝoj de Brugo povis tapeti siajn domojn de supre ĝis malsupre per damaskaj tapetoj, kaj iliaj filinoj efektive estis reĝinoj, — la filinoj de tiuj, kiuj havis la potencon kaj la indecon ordoni kvazaŭ princoj ! Mi estus volinta vidi Brugon, ekzemple iun datrevenon de la batalado de la Oraj Spronoj, kiam la laborema teksisto interparoladis kun la komercisto de la Baltika maro, flankepuŝante la riĉe ornamitan Italon. Mi estus volinta vidi tiujn multkolorajn kostumojn kaj aŭdi la popolajn kriadojn, dum la plej bela sonorilaro el la Mezepoko mulsupren verŝis vigligantan triumfkanton super la miksita alfluo. Ho ! kiam la Brugano ekkantis : « tagiĝas en Oriento », la Orientulo ja devis respondi : sed la suno brilas en la Okcidento.

Ve ! tiu suno subiĝis ; kaj la Maro, en kiu ĝi iam sin spegulis je la piedo de la urba virgulino, malrapide sed senkompate foriĝis, lasante la detronitulinon sola kun ŝia malĝojo. Iam ĝi murmuris al ŝi amkantojn, nun ĝi salutas ŝin de tempo al tempo per la konfuza eĥo de sia terura voĉo, kiam ĝi disfrapegas la tieajn dunojn.

Kun afabla permeso de S-ino K. J. HANSEN

AMATUS
esperantigis.

---

(1) Aludo al la francemeco de la Bruganoj. (*Noto de la tradukinto*).

(2) Potenca ligo de komercistoj dum la Mezepoko. (*id.*).